

Nye termer i almentsproget

NORDTERM-konferencen 2023

Ágústa Þorbergsdóttir og Einar Freyr Sigurðsson

Stofnun Árna Magnússonar
í íslenskum fræðum

www.arnastofnun.is

Oversigt

1. Indledning
2. Nye termer i samfundsdiskussionen
 - 2.1 Termer om migrations- og asylpolitik
 - 2.2 Termer om spredning af information
3. Visse faktorer, der kan have betydning for, om termerne bliver integreret i sproget
4. Konklusion

2

Stofnun Árna Magnússonar
í íslenskum fræðum

www.arnastofnun.is

1. Indledning - undersøgelsen

Kilder:

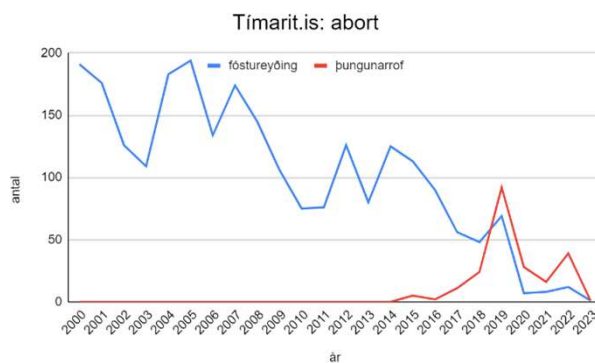
- Nye sprogteknologiske resurser (Risamálheild, The Icelandic Gigaword Corpus)
 - forskellige teksttyper bliver undersøgt
- Den digitale samling timarit.is
- Parlamentariske dokumenter
- Den islandske termbank

Stofnun Árna Magnússonar
í íslenskum fræðum

www.arnastofnun.is

1. Indledning – ordfrekvensanalyse

Stofnun Árna Magnússonar
í íslenskum fræðum

www.arnastofnun.is

2. Nye termer i samfundsdiskussionen

Termer om migrations- og asylpolitik

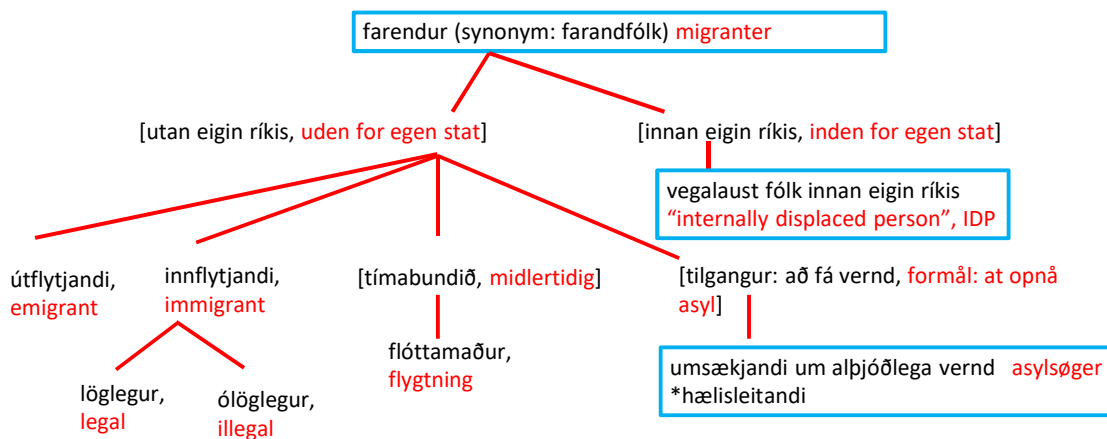
- farendur, farandfólk (**migranter**)
- umsækjandi um alþjóðlega vernd (**asylansøger**)
- vegalaust fólk innan eigin ríkis (**"internally displaced person" (IDP)**)

Termer om falske nyheder

- falsfréttir (**falske nyheder**)
- upplýsingaóreiða (**"information disorder"**)
- rangupplýsingar (**desinformation**)
- misupplýsingar (**misinformation**)
- meinupplýsingar (**malinformation**)
- upplýsingamengun (**informationsforurening**)

2.1 Nye termer inden for migrations- og asylpolitik

2.1.1 Farendur (synonym: farandfólk) **migranter**

- Definition: fólk sem flyst milli landa eða landsvæða, ýmist varanlega eða tímabundið*

[mennesker, der flytter mellem lande eller områder, enten permanent eller midlertidigt]

- paraplybegreb, der omfatter flere underliggende begreber
- Ordet *farendur* bliver meget mindre brugt end synonymet *farandfólk*. *Farendur* er et almindeligt sidste led i sammensatte ord (f.eks. *vegfarendur*, *sjófarendur*).
- Ordet *farandfólk* var til stede i sproget og havde betydningen "omstrefjende personer".

7

*Definitionerne af de begreber, der her bliver diskuteret, stammer fra termsamlingen *Íðorðasafn í alþjóðastjórnmalum og stjórn málafræði* fra 2021.

www.arnastofnun.is

2.1.1 The International Organization for Migration (IOM)

- Alþjóðastofnun um farandfólk
 - alþjóðasamtök farandfólks
 - alþjóðasamtök flótta- og farandfólks
 - Alþjóðafólksflutningastofnunin
 - alþjóðlega fólksflutningastofnunin
 - Alþjóðastofnunin um fólksflutninga
 - alþjóðastofnun um fólksflutninga
 - Alþjóðleg stofnun um fólksflutninga
 - Alþjóðastofnun um málefni flóttamanna
 - Alþjóðaflóttamannastofnunin
 - Alþjóða flóttamannastofnunin
- Autentiske eksempler fra medierne om oversættelsen af navnet på denne institution.
 - Man kan se, hvor forskellige oversættelser inden for dette område kan være.
 - Omtalen af dette område er kompleks og undertiden uklar.

8

Stofnun Árna Magnússonar
í íslenskum fræðum

www.arnastofnun.is

2.1.2 Umsækjandi um alþjóðlega vernd **asylansøger**

- Definition: manneskja sem óskar formlega verndar utan eigin ríkis
[en person, der søger formel beskyttelse uden for sit eget land]
- Termen *umsækjandi um alþjóðlega vernd* har erstattet termen *hælisleitandi* i den islandske lovgivning (lov fra 2016).

9

2.1.2 *Hælisleitandi vs. umsækjandi um alþjóðlega vernd*

Det ældre ord *hælisleitandi* blev ansat for at have en negativ konnotation.

Toshiki Toma
Morgunblaðið, 3. október 2014
(<https://timarit.is/page/6085218>)

(Ég er á þeirri skoðun að við ættum að hætta að nota orðið „hælisleitandi“ og nota orðasamband eins og „umsækjandi um alþjóðlega vernd“ eða „manneskja á flótta“, þar sem það er meira lýsandi auk þess sem hitt orðið hefur fengið á sig neikvæðan blæ en um þetta ætla ég að skrifa aðra grein seinna.)

10

2.1.2 Eksempel på uklar anvendelse af begreber

Farandfólki dreift á ríkin

● 40 þúsund hælisleitendum verður dreift á ríki Evrópusambandsins

Skúli Haldórsson
vísir.is

Leiðtoga ríja Evrópusambandsins hafa ákveðið að búa til nýtt kerfi til að sanna komu farandfólka til Ítalíu og Gríkklands. Kemur þetta fram í upplýsingum frá fyrirtæginu þessum sem kynntar verða á fundi leiðtoga innan á morgun, og brenda dagblaðið The Guardian hefur komist yfir.

Nýja kerfið myndi gera yfervöldum sambandsins að skilgreina innflytjendur, taka af þeim fingraför og hafa þá í haldi í allt að 18 mánuði had þeir komast döglega inn fyrir landamærir sambandsins.

Frontex mun fá aukin völd
Samkvæmt tillögum frá framleiðsluáskjalum Evrópusambandsins verða landamærargæsla þess, Frontex, ölm meiri völd til að veita farandfólki á breytt úr sambandsríkjunum. Eins og kerfið er núna lagur það völd aðeins hjá þessum ríki fyrir sig.

mánuðum í breytt ríkjum innflytjendanna hjá sambandsríka, Danmörk, Áttansþjófum, til ríkanna allra ríja í sambandinu.

„Kerfið sem sýr að breyttum á farandfólki er breytti sýnir breitt sé skilgreint,“ sagði hann. „Vá verðum að sanna skilgreiningu og sé er reykibúinn að skoða alla kosti.“

Einkum hafa stjórnmál á Ítalíu verið áhyggjan yfir því að þessu líti ein um alagð sem fylgir flótta- og innviðum sem koma stærkt yfir Málþæturhafið frá Afríku.

Vill að ríkin létti á byrði Ítalíu

Undanfarnar vikur hafa ríkisstjórnir sambandsríkjanna átt í deilum við framleiðsluáskjalum sambandsins um ákveðar heimur til þess, en hafa við þessu myndigðum til landanna og með því lita ríkin létti á byrði Ítalíu.

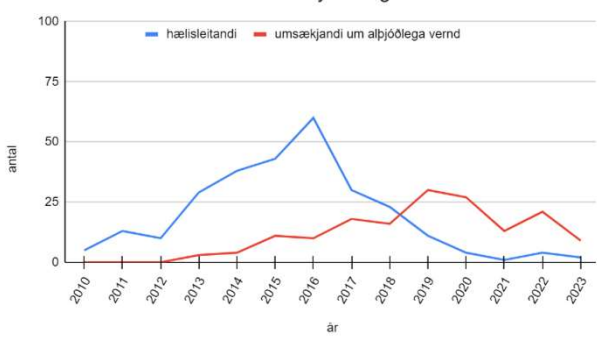
Þessig mun það verða lagt til á fundi leiðtoga á morgun að ríkin taki til sín 40 þúsund hælisleitendur frá Ítalíu og Gríkklandi næstu tvö árin og deili þess á milli sín.

I artiklen fra Morgunblaðið 24.6.2015 (<https://timarit.is/page/6357150>) forekommer termerne *farandfólk* (*migranter*), *innflytjendur* (*immigranter*) og *hælisleitendur* (*asylansøgere*), og der ser ikke ud til at der skelnes mellem deres præcise betydning.

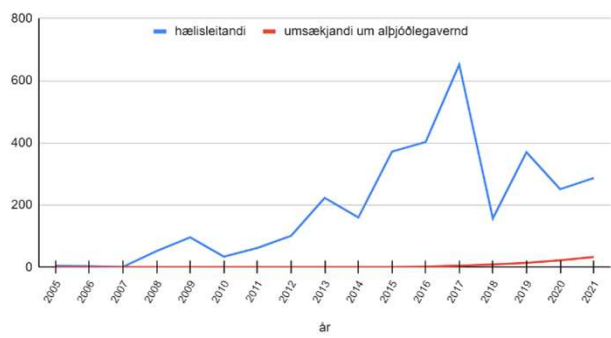

2.1.2 Samenligning af ordfrekvens

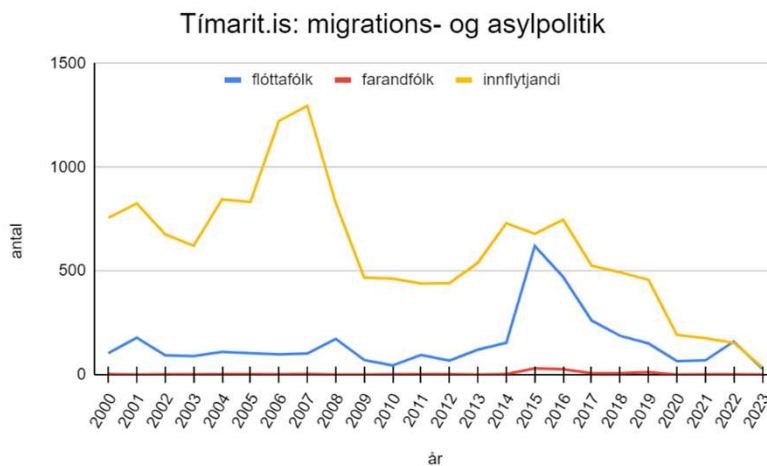
Tímarit.is: asylansøger

Risamálheildin: asylansøger

2.1.2 Samenligning af ordfrekvens

13

Stofnun Árna Magnússonar
í íslenskum fræðum

www.arnastofnun.is

2.1.3 Vegalaust fólk innan eigin ríkis “internally displaced person” (IDP)

- Definition: einstaklingur sem hefur yfirgefið heimili sitt til þess að forðast stríð eða aðrar ógnir en hefur ekki flúið land

[en person, der har forladt sit hjem for at undgå krig eller andre trusler, men er flygtet fra landet]

14

Stofnun Árna Magnússonar
í íslenskum fræðum

www.arnastofnun.is

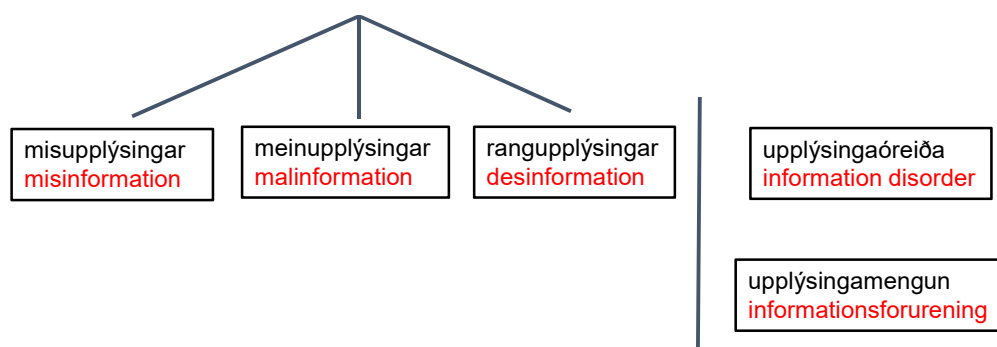
2.1.3 Forskellige oversættelser af IDP

- vegalaust fólk innan eigin ríkis
- vegalaust fólk í eigin landi
- vegalaust fólk innan eigin lands
- vegalaust fólk
- einstaklingar sem eru á flótta innanlands (IDP)
- fólk sem er á flótta í heimalandinu (IDP)

15

2.2 Nye termer om spredning af information

16

2.2.1 Misupplýsingar, meinupplýsingar, rangupplýsingar

misupplýsingar

misinformation

rangar upplýsingar sem deilt er án ásetnings um að valda skaða

forkert information, der spredes uden det formål at forårsage skade

meinupplýsingar

malinformation

réttar upplýsingar sem deilt er til að valda skaða

korrekt information, der spredes for at skade andre

rangupplýsingar

desinformation

rangar upplýsingar sem deilt er til að valda skaða

forkert information, der spredes med henblik på at forårsage skade

17

2.2.2 Upplýsingaóreiða **information disorder**

- Definition: það að röngum eða villandi upplýsingum er dreift viljandi eða óviljandi

[det at sprede forkerte eller vildledende oplysninger med eller uden vilje]

18

2.2.3 Upplýsingamengun **informationsforurening**

- Definition: það að óþarfar, óumbeðnar eða lélegar upplýsingar draga athygli frá upplýsingum sem skipta raunverulegu máli.

[det at unødvendige, uønskede eller dårlige oplysninger afleder opmærksomheden fra information, der er af reel betydning]

19

2.2.4 Falsfréttir **falske nyheder**

- Definition: rangar upplýsingar sem dreift er í búningi fréttar eða réttrar upplýsinga

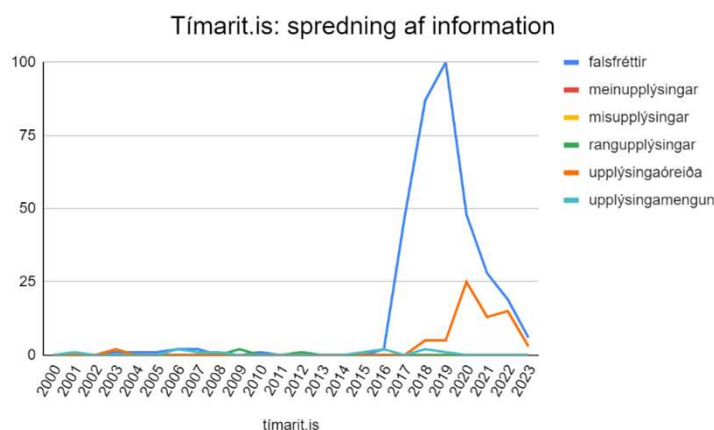
[forkerte oplysninger, der spredes som nyheder eller korrekte oplysninger]

Begrebet falsfréttir er uformelt og derfor sjældent brugt som udgangspunkt i akademiske diskussioner.

20

2.2.5 Samenligning af ordfrekvens

21

Stofnun Árna Magnússonar
í íslenskum fræðum

www.arnastofnun.is

3. Visse faktorer, der kan have betydning for, om termerne bliver integreret i sproget

- værdiladede ord eller ord med negative konnotationer:
 - *hælisleitandi*
- komplekse begreber:
 - *vegalaust fólk innan eigin ríkis*
- meget specialiserede begreber:
 - *meinupplýsingar, misupplýsingar, rangupplýsingar*
- ordet har en anden betydning i almensproget
 - *farandfólk* (migrant) har også betydningen "omstrejfer" i almensproget
- Hvis en term anvendes i lovtekster, øger det sandsynligheden for, at termen bliver en integreret del af sproget.

22

Stofnun Árna Magnússonar
í íslenskum fræðum

www.arnastofnun.is

4. Konklusion

Termer om migrations- og asylpolitik i samfundsdiskussionen:

- Inkonsekvent brug af begreber og terminologi inden for emner relateret til asyl og migration kan vanskeliggøre kommunikation og forståelse på dette område.
 - Det er ofte svært at skelne mellem betydningen af termerne *farendur* (*farandfólk*), *flóttamaður* (*flóttafólk*) og innflytjandi i den generelle samfundsdebat.
 - Termen *vegalaust fólk í eigin ríki* bliver relativt sjældent anvendt (formentlig mindre omtalt i samfundsdebatten og muligvis også for komplekst med hensyn til variationerne af termen).

23

4. Konklusion, forts.

Termer om falske nyheder i samfundsdiskussionen:

- Termerne *meinupplýsingar*, *misupplýsingar* og *rangupplýsingar* anvendes næsten ikke.
 - Disse termer kan være for specialiserede og komplekse til almindelig samfundsdiskussion.
- Både termen *upplýsingaóreiða* og termen *upplýsingamengun* anvendes i samfundsdiskussionen.
- Termen *falsupplýsingar*, som ikke anbefales at bruge, bliver dog meget brugt.

24

